

**THE HISTORY OF FORMATION
AND DEVELOPMENT PROSPECTS OF WIND MUSIC
IN THE CONTEXT OF NATIONAL CULTURE
OF UKRAINE
AND ABROAD COUNTRIES**

The collection of scientific works

Vol. 11

Rivne – 2019

ISSN 2522-1590 (Online)
ISSN 2522-1582 (Print)

Випуск XI

**ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ДУХОВОЇ МУЗИКИ В КОНТЕКСТІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ
УКРАЇНИ ТА ЗАРУБІЖЖЯ**

**ЗБІРНИК
НАУКОВИХ ПРАЦЬ**
м. Рівне – 2019

**ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ДУХОВОЇ МУЗИКИ В КОНТЕКСТІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ
УКРАЇНИ ТА ЗАРУБІЖЖЯ**

**Ministry of Education and Science of Ukraine
Rivne State Humanitarian University
Department of wind and percussion instruments of RSHU**

**THE HISTORY OF FORMATION
AND DEVELOPMENT PROSPECTS OF WIND MUSIC
IN THE CONTEXT OF NATIONAL CULTURE
OF UKRAINE
AND ABROAD COUNTRIES**

The collection of scientific works

Vol. 11

**Rivne
2019**

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра духових та ударних інструментів РДГУ**

**ІСТОРИЯ СТАНОВЛЕННЯ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ДУХОВОЇ МУЗИКИ В КОНТЕКСТІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ТА ЗАРУБІЖЖЯ**

Збірник наукових праць

Випуск 11

**м. Рівне
2019**

УДК 788 : 008(063)

I-90

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації *серія KB № 19865-9665 P***Збірник наукових праць видається з 2006 року.***Друкується за ухвалою Вченої ради Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 4 від 30 березня 2019 р.)***Редакційна колегія:****Цюлюпа С.Д.**, кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри духових та ударних інструментів Інституту мистецтв РДГУ, **голова редакційної колегії;****Палаженко О.П.**, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри духових та ударних інструментів Інституту мистецтв РДГУ, **відповідальний секретар;****Карп'як А.Я.**, доктор мистецтвознавства, професор, м. Львів;**Качмарчик В.П.**, доктор мистецтвознавства, професор, м. Київ;**Стоян Караїванов**, доктор мистецтвознавства, професор, м. Пловдив, Болгарія;**Пьотр Лято**, доктор мистецтвознавства, професор, м. Краків, Польща;**Кшиштоф Камінський**, доктор мистецтвознавства, професор, м. Лодзь, Польща;**Скороходов В.П.**, доктор культурології, професор, м. Мінськ, Республіка Білорусь;**Леонов В.А.**, доктор мистецтвознавства, професор, м. Ростов-на-Дону, РФ;**Круль П.Ф.**, доктор мистецтвознавства, професор, м. Івано-Франківськ;**Сверлюк Я.В.**, доктор педагогічних наук, професор, м. Рівне;**Вовк Р.А.**, кандидат мистецтвознавства, професор, м. Київ;**Громченко В.В.**, кандидат мистецтвознавства, доцент, м. Дніпро;**Кушнірук О.П.**, кандидат мистецтвознавства, старший науковий співробітник НАН України, м. Київ;**Гишка І.С.**, кандидат мистецтвознавства, доцент, м. Львів;**Прокопович Т.Ю.**, кандидат мистецтвознавства, доцент, м. Рівне.**Рецензенти:****Качмарчик В.П.**, доктор мистецтвознавства, професор, професор кафедри дерев'яних духових інструментів Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського;**Яремко Н.О.**, доктор мистецтвознавства, професор кафедри музичної фольклористики Львівської національної музичної академії імені М.В. Лисенка.**Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя.** Збірник наукових праць. Випуск 11 / Упорядник С.Д. Цюлюпа. – Рівне: Волинські обереги, 2019. – 164 с.

ISSN 2522-1590 (Online)

ISSN 2522-1582 (Print)

У збірнику містяться результати наукових досліджень у жанрі духової музики, поєднані різні підходи дослідників до розкриття питань з історії виконавства на духових інструментах, створення духових оркестрів та перспективи їх розвитку, а також з методики викладання гри на музичних інструментах.

Подана проблематика, наукові статті містять корисну інформацію для викладачів, студентів, магістрантів, аспірантів та докторантів мистецьких вищих навчальних закладів і широкого кола шанувальників жанру духової музики.

The collection contains the results of research in the genre of wind music, combines different approaches of researchers to disclose the issues of history performance on wind instruments, creation of brass bands and prospects for their development, as well as teaching the methodic of performance on musical instruments. Submitted problematics and scientific articles contain useful information for teachers, students, undergraduates, graduate students and doctoral students of art universities, as well as for a wide range of fans of the brass music genre.

УДК 788 : 008 (063)

**Збірник зареєстровано в міжнародних науково-метричних базах:
Google Scholar, Academic Resource Index ResearchBib***За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідають автори статей.**Погляди авторів можуть не збігатися з позицією редакційної колегії.*

ISSN 2522-1590 (Online)

ISSN 2522-1582 (Print)

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2019

© Кафедра духових та ударних інструментів РДГУ, 2019

© Видавництво "Волинські обереги", 2019

З М І С Т

Історія та теорія музичного мистецтва

Вовк Р.А. Пам'яті митця... ..	7
Кушнірук О.П. Тембровий чинник як фактор смислоутворення форми у симфоніях О. Яковчука (про роль групи мідних духових інструментів).....	11
Прокопович Т.Ю. Концепти духівий / духовий у поетичній рецепції: Григорій Сковорода – Павло Тичина – Сергій Жадан	14
Караиванов С.И. 85 лет со дня рождения Петко Радева.....	19
Горбаль Я.М. Соціальні функції музикування військових оркестрів Галичини першої половини ХХ століття	27
Леонов В.А., Фартушный В.П. Не благодаря, а вопреки... ..	33
Цюлюпа С.Д., Марценюк Г.П. Пам'яті видатного українського трубача... ..	37
Гишка І.С. Перша і єдина в державі Україна	41
Piotr Lato. Trio in One Movement Arnolda Баха oraz Fantasy nr 1 Charlesa Villiersa Stanforda – kontynuacja badań nad brytyjską muzyką klarinetową.....	48
Старко В.Г. Внесок фаготистів Львова у становлення української фаготової школи (ХХ – ХХІ ст.).....	53
Таран В.Л., Вовк Р.А. До 30-річчя заснування класу саксофона в Національній музичній академії України імені П.І. Чайковського.....	57
Столярчук Б.Й., Островська О.Ю. Еволюція предметно-циклової комісії «Оркестрові духові та ударні інструменти» Рівненського музичного училища в музичній культурі Рівненщини.....	62
Закопець Л.М. Історія виникнення й професійної діяльності відділу духових та ударних інструментів Львівської середньої спеціалізованої школи-інтернату імені Соломії Крушельницької.....	66
Сіончук О.В., Сіончук Ю.О. Концертні форми художньо-творчої діяльності військових духових оркестрів.....	71
Трачук Л.Д., Головата Л.В. Діяльність циклової комісії оркестрових духових та ударних інструментів Тульчинського коледжу культури.....	76
Турчинский Б.Р. Исаак Кобец: «Человечность – кредо учителя»	80
Кирилишен Г.В. Історична хроніка духової інструментальної музики на Тульчинщині з ХVІІІ по ХХІ століття	84
Гайдабура О.Д. Ретроспективний огляд та розвиток духового виконавства на теренах України.....	87
Мисько А.А., Цюлюпа Н.Л. Ударні інструменти в культурно-мистецькому житті Рівненщини.....	92

Педагогіка та методика духового виконавства

Громченко В.В. Своєрідність засобів виразності саксофона у творах духового соло	97
Леонов В.А., Палкина И.Д. Мышление и его специфика при игре на духовых инструментах.....	101
Концевич О.Ю., Карпьяк А.Я. Сучасний погляд на проблеми опанування майстерністю виконання трубного концерту ХХ початку ХХІ століть	106
Wiesław Suruło. Paul Taffanel – człowiek i jego dzieło.....	111
Палаженко О.П., Пахомов Д.В. Урок музики як основний компонент формування музичного смаку у дітей молодшого шкільного віку.....	116
Пастушок Т.В. Виконавське дихання музикантів-духовиків як основа культури в оркестрових колективах сьогодення	119
Димченко С.С., Димченко С.С. Диригентські засоби музичної виразності у відтворенні фразування	122
Марценюк Г.П. Нетрадиційні та сучасні прийоми виконання у практиці гри на тромбоні	127
Ван Цзі. Методичні концепції функціонування дихальної системи музиканта-духовика ...	134
Юрків І.І., Крет З.М. Специфіка роботи диригента з оркестром духових інструментів Рівненського музичного училища	137
Димченко С.С., Димченко К.С. Педагогічний почерк Протаса Миколи Миколайовича у вихованні учнів-кларнетистів	140
Жульєв А.П. Методичні засади роботи з навчальним оркестром (з особистого досвіду роботи з оркестром «Джаз-академія»)	144
Відомості про авторів	151
Презентація сучасних наукових, навчально-методичних та нотних видань духовиками України та зарубіжжя	154

Література:

1. Апатский В. Н. Основы теории и методики музыкально-исполнительского искусства : учеб. пособие / В. Н. Апатский. – К. : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2006. – 432 с.
2. Білоус В. П. Психологічні аспекти формування виконавської художньої майстерності : автореф. дис... канд. мистецтв : 17.00.03 / В. П. Білоус. – К. : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2005. – 20 с.
3. Іванов А. А. Робота з дитячим духовим оркестром / [сайт] URL [www.culturalstudies.in.ua/2009-metod\(12.10.2012\)](http://www.culturalstudies.in.ua/2009-metod(12.10.2012)) – доступ: 24.12.2012 р.
4. Ільченко О. О. Методологічні проблеми професійної музичної освіти / О. О. Ільченко, Я. В. Сверлюк. – Рівне : Перспектива, 2004. – 200 с.
5. Педагогічний словник / [за ред. М. Д. Яремченка]. – К. : Педагогічна думка, 2001. – 516 с.

УДК 13: 783. 8 (477)

*Димченко С.С.,
Димченко К.С.,
м. Рівне*

ПЕДАГОГІЧНИЙ ПОЧЕРК ПРОТАСА МИКОЛИ МИКОЛАЙОВИЧА У ВИХОВАННІ УЧНІВ-КЛАРНЕТИСТІВ

У статті розглянуто та проаналізовано педагогічний, методичний та творчий доробок, викладацький шлях старшого викладача, викладача-методиста по класу кларнета Рівненської дитячої музичної школи №2 Протаса Миколи Миколайовича. Окреслена його роль у розкритті творчих здібностей учнів та формуванні і становленні їх, як творчих особистостей.

Висвітлена його науково-методична робота, зокрема навчально-методична програма "Музичний інструмент кларнет" для відділів духових та ударних інструментів початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів (шкіл естетичного виховання). Досліджено питання розвитку особистісного потенціалу викладача музичної школи, що сприяє успішній професійній діяльності та допомагає досягти максимальних результатів розвитку учня та вдосконалити його творчий потенціал.

Ключові слова: педагог, викладач-методист, педагогічна майстерність, методика викладання, музика, кларнет, учень, музикант, особистість.

The article deals with the analysis of pedagogical, methodological and creative work, the teaching path of the senior teacher, teacher-methodologist on the clarinet class of the Rivne Children's Music School №2 of Protas Mykola Mykolayovich. His role in revealing the creative abilities of students, formation and incipience of them as creative personalities is outlined.

His scientific methodical work, in particular, the educational-methodical program "Musical instrument clarinet" for the departments of wind and percussion instruments of the initial specialized art schools (schools of aesthetic education) is highlighted. The issue of development of the personal potential of the teacher of the musical school, which promotes successful professional activity, helps to achieve the maximum results of the student's development and to improve his creative potential.

Keywords: teacher, teacher-methodologist, pedagogical skill, teaching technique, music, clarinet, student, musician, personality.

Навчання гри на духових інструментах – важлива складова музичного виховання дітей. Цей вид роботи сприяє розвитку психологічних процесів, формуванню музичного сприйняття та слуху, відчуття ритму, розвитку правильного дихання, вмінню координувати свої рухи. Дозволяє дитині відчути себе суб'єктом музичної творчості. Тому вкрай важливо долучати дітей до гри на духових інструментах в ранні роки.

Постановка проблеми. Важливим фактором діяльності викладача у справі виховання успішного виконавця-духовика є робота над культурою звуковидобування і звуковедення, технікою виконавського дихання. Робота у цьому напрямку ведеться систематично протягом всього терміну навчання.

У зв'язку з цим постає питання про розвиток особистісного виконавського та педагогічного професіоналізму викладача, що в результаті розкриває потенціал учня. Отже, актуальним є питання розвитку особистісного потенціалу викладача музичної школи, що сприяє успішній професійній діяльності та допомагає досягти максимальних результатів розвитку учня та вдосконалити його творчий потенціал.

Аналіз останніх досліджень. Поняття розвитку особистісного виконавського та педагогічного потенціалу викладача і розкриття потенціалу учня є базовими для нашого дослідження. Отже, проаналізуємо основні підходи до вивчення даного феномену, а також розкриємо секрети вдосконалення творчого потенціалу учнів за багаторічну викладацьку діяльність Протаса Миколи Миколайовича.

Мета статті. Вивчити та систематизувати творчу діяльність, викладацький шлях кларнетиста, викладача-методиста відділу духових та ударних інструментів Рівненської дитячої музичної школи №2, талановитого виконавця, педагога Протаса Миколи Миколайовича, який вплинув на формування та становлення творчого потенціалу своїх учнів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зміст музичної освіти, як педагогічної категорії та складової системи освіти є своєрідною моделлю формування музичної культури особистості і передбачає навчання, виховання й самовиховання учнів засобами різних видів музичного мистецтва, як на заняттях так і в позашкільній діяльності. Він складається з системи знань, умінь і навичок, форм і засобів музичної діяльності. Крім зазначеного, у його основу покладено музично-педагогічні технології, оволодіння якими забезпечує світоглядний, інтелектуальний, естетичний та музично-творчий розвиток особистості.

Виховання талантів — це не тільки методика викладання гри на музичному інструменті, а й ціла філософія, що включає в собі погляди на виховання і розвиток дитини.

Всі ці складові чудово поєднуються та втілюються в життя прекрасним педагогом – Протасом Миколою Миколайовичем.

Його методично-педагогічна діяльність найкраще ілюструється в листі подяки завідувача кафедри духових та ударних інструментів Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського, кандидата мистецтвознавства, професора Вовка Р.А.: "Кафедра духових та ударних інструментів НМАУ імені П.І.Чайковського висловлює Вам свою захоплену вдячність за виховання цілої плеяди кларнетистів і саксофоністів високої виконавської майстерності, які успішно продовжують навчання в закладах музичної освіти м. Києва, та мають можливість, завдяки Вашому висококваліфікованому педагогічному хисту, стати видатними музикантами у царині духового виконавства України.

Такі видатні педагоги як Ви, забезпечують талановитими виконавськими кадрами навчальні заклади середньої та вищої ланки музичної освіти нашої Батьківщини. Ви віддаєте свої знання й тепло щирого серця новим поколінням музикантів, залучаючи їх до висот виконавської культури, за що Вам низький уклін і щира подяка".

Протас Микола Миколайович народився 16 травня 1953 року в с. Глинськ, Здолбунівського району Рівненської області в селянській сім'ї.

З 1960 по 1968 рр. навчався в Глинській середній школі. Одночасно в цей період, навчався при школі в музичній студії по класу баяна у викладача Товкача Петра Івановича. У сільському клубі був духовий оркестр. Керівник оркестру Володимир Романчук запропонував йому навчитися гри на кларнеті, він полюбив цей інструмент і з задоволенням відвідував репетиції духового оркестру і брав участь в святкових заходах села.

В ранньому дитинстві любив слухати гру духового оркестру, а також виступи професійних інструментальних колективів по радіо. Одного разу почув гру знаменитого американського кларнетиста, українського походження, Бенні Гудмена, який виконував твір Сіднея Беше "Маленька квітка". Його захопила гра віртуоза і він вирішив далі вдосконалювати гру на кларнеті [4, с. 10].

Після закінчення 8 класів Глинської середньої школи у 1968 р. вступив до Дубенського державного культосвітнього училища на відділ духових інструментів, де навчався по класу кларнета у викладача Д.М.Панасюка, а в 1970 р. вступив до Рівненського державного музичного училища на відділ духових та ударних інструментів, викладач по класу кларнета – І.З.Шевчук, яке у 1974 р. успішно закінчив, отримавши диплом артиста оркестру, викладача дитячої музичної школи, керівника духового оркестру.

Навчання в музичному училищі залишило в пам'яті спогади про таких чудових викладачів, як Народний артист України Б.В.Депо – керівник симфонічного оркестру, А.М. Кібіта – керівник духового оркестру, Л.М.Котлар – викладач по класу диригування.

Під час навчання працював в естрадно-симфонічному оркестрі Рівненського обласного музично-драматичного театру на посаді артиста оркестру (1973- 1974р.р.).

Влітку 1974 р. був призваний на військову строкову службу в збройні сили СРСР (з 01.07. 1974 р. – по 01.07.1976 р.), де служив артистом оркестрової групи ансамблю пісні і танцю Червонопрапорного Прикарпатського військового округу. Це був великий професійний концертний колектив, де він мав можливість набути практичних навичок виконавської майстерності. Служба була пов'язана з гастрольними поїздками по СРСР та за кордоном.

В 1976 р. вступив на навчання до Рівненського державного інституту культури на кафедру духових та ударних інструментів, клас кларнета – доцент Д.М.Панасюк, керівник духового оркестру, завідувач кафедри – доцент В.М.Старченко, керівник естрадного оркестру – доцент О.Д.Гайдабура, під керівництвом якого грав на саксофоні в оркестрі та у вокально-інструментальному ансамблі "Експрес" клубу залізничників.

В 1980р. закінчив Рівненський державний інститут культури за спеціальністю культурно-освітня робота, кваліфікація – культосвітній працівник, викладач, керівник духового оркестру.

З 1982 – 1985 рр. працював викладачем по класу кларнета та саксофона в Здолбунівській ДМШ.

З 1985р. – викладач по класу кларнета відділу духових та ударних інструментів Рівненської ДМШ №2 [1].

Активний учасник творчих колективів школи, міста, області. Понад 20 років був артистом ансамблю народної музики "Наспів", що супроводжував заслужений самодіяльний ансамбль танцю України "Полісянка" міського будинку культури. Як соліст ансамблю "Наспів", брав участь у Всеукраїнських та Міжнародних конкурсах і фестивалях у Словаччині, Болгарії, Туреччині, Польщі, Чехії, Білорусії, Міжнародному фестивалі "Перлина Черемоша" у м.Вижниця, концерті до 100-річчя П. Вірського у м. Києві та звітному концерті Рівненщини в палаці "Україна" в 2004 році [3, с. 233].

З 1997 року – спеціаліст вищої категорії РДМШ №2.

У 2006 році – отримав стипендію міського голови м. Рівного.

У 2009 році атестаційною комісією Управління культури і туризму Рівненського міськвиконкому йому було присвоєно педагогічне звання "старший викладач". А в 2012 році він отримав педагогічне звання "викладач – методист" [1].

Вагоме місце у багаторічній діяльності М.М.Протаса займає його науково-методична робота. Зокрема навчально-методичну програму "Музичний інструмент кларнет" для відділів духових та ударних інструментів початкових спеціалізованих мистецьких закладів (шкіл естетичного виховання) було рекомендовано кафедрою духових та ударних інструментів Інституту мистецтв РДГУ, Вченою радою РДГУ та Міністерством культури і туризму України до друку та впровадження в навчальному процесі дитячих музичних шкіл України. Ця навчальна програма з 6-ти та 8-ми річним терміном навчання націлена на виховання молодого покоління кларнетистів та здобуття навичок сольної та оркестрової гри на кларнеті. В ній в повній мірі розкривається "завдання навчального предмета "Музичний інструмент кларнет", яке ставить перед викладачем такі завдання:

- ввести учнів у світ мистецтва, навчити їх любити і розуміти музику;
- розвинути музичний слух, творчі та виконавські здібності учнів;
- здійснювати естетичне виховання учнів засобами інструментального мистецтва;
- формувати відчуття прекрасного;
- прививати любов до української музики, народних звичаїв і традицій;
- виховувати повагу до культурних цінностей інших націй і народів;
- створити умови для творчого, інтелектуального та духовного розвитку учня.

Виконання цих завдань допомагає досягти мети предмета:

- здійснити естетичне виховання учнів засобами інструментального мистецтва;
- допомогти формуванню музичної культури особистості;

- підготувати найбільш обдарованих дітей до продовження мистецької освіти у спеціалізованих навчальних закладах різних рівнів акредитації" [2, с. 5].

В навчально-методичній програмі М.М.Протас також веде мову про "особливості організації навчально-виховного процесу, де основною формою навчально-виховної роботи в класі кларнета є урок, який проводиться як індивідуальне заняття педагога з учнем. Викладач формує гармонійно розвинену особистість, яка в процесі становлення здатна самостійно вирішувати не складні художні та технічні завдання.

Перші заняття з учнями рекомендується проводити в певній послідовності. Спочатку учнів необхідно познайомити з особливостями кларнету, правилами користування та догляду за ним. Викладач не повинен проводити заняття з учнем, в якого не впорядкований інструмент, а також не належно підібрана тростина. Нехтування вищезгаданим побажанням веде до не природного стану (затиснення) учня під час виконання завдань. Одночасно з заняттями по засвоєнню практичних навичок оволодіння інструментом необхідно проводити навчання з основ нотної грамоти.

В процесі навчання гри на кларнеті викладач повинен постійно слідкувати за станом здоров'я учня, не допускати надмірного навантаження і перевтоми організму юного виконавця. З цієї метою необхідно вказати учневі кількість часу, яка необхідна для самостійних занять на інструменті, а головне – коли, скільки і як необхідно займатись. Щоб не перевтомлюватись і досягати бажаних результатів рекомендується займатись на інструменті в молодших класах одну-дві години, а в старших класах – дві-три години щоденно з невеликими перервами для відпочинку.

Викладачу необхідно пам'ятати, що індивідуальний підхід до учня є передумовою успішного оволодіння виконавською майстерністю.

Одним з важливих факторів діяльності викладача у справі виховання кваліфікованого виконавця є робота над культурою звуковидобування і звуковедення, технікою виконавського дихання. Робота у цьому напрямку ведеться систематично упродовж всього терміну навчання.

Велике значення для успішного розвитку музичних здібностей учнів має процес оволодіння навиками читання нот з листка, вміння транспонувати, гра на слух, гра в ансамблі, оркестрі. Для засвоєння цих навиків можна використати п'єси з репертуару молодших класів.

Успішність учня залежить від доцільно складеного індивідуального плану, в якому необхідно передбачити послідовний і гармонійний розвиток учня, врахувати його індивідуальні особливості, рівень загально-музичного і технічного розвитку.

Для оптимізації навчального процесу викладачу зі спеціального інструмента необхідно налагодити творчий контакт з викладачами музично-теоретичних дисциплін та керівниками творчих колективів. Бажано також залучити до співпраці батьків, які повинні створити сприятливу домашню атмосферу для музичного розвитку дітей та забезпечити їх усім необхідним для успішного навчання" [2, с. 7].

В програмі також подаються загальні вимоги до учнів, контрольні заходи та критерії оцінювання навчальних досягнень, рекомендовані репертуарні списки по кожному класу та рекомендована література.

Програма рецензована кандидатом педагогічних наук, професором, завідувачем кафедри духових та ударних інструментів Інституту мистецтв РДГУ – С.Д.Цюлюпою та Народним артистом України, професором, завідувачем кафедри народних інструментів Інституту мистецтв РДГУ – С.Ф.Мельничуком.

М.М.Протас, як викладач-методист займався вивченням та підготовкою численних методичних доповідей: "Виховання учня-кларнетиста на етапі навчання в дитячій музичній школі", "Робота над постановкою дихання при грі на кларнеті", "Техніка пальців", "Музичне фразування", "Виконавська техніка гри на духових інструментах", "Специфічні основи техніки звуковидобування при грі на духових інструментах" та інші, які успішно пройшли апробацію на відділі духових та ударних інструментів ДМШ №2. Проводив відкриті заняття на курсах підвищення кваліфікації Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв для викладачів по класу духових та ударних інструментів Хмельницької, Тернопільської, Волинської, Львівської та Рівненської областей на теми: "Виконавська інтерпретація в роботі з учнями ДМШ", "Урок, як основна форма роботи з учнями молодших та старших класів ДМШ", "Основи кларнетової техніки".

Протас М.М. постійно бере участь у Міжнародних та Всеукраїнських науково-практичних конференціях: "Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя", яка проходила на базі кафедри духових та ударних інструментів Інституту мистецтв РДГУ, "Актуальні питання духового виконавства в сучасній Україні", яка проводилася на кафедрі дерев'яних духових інструментів та кафедрі мідних духових та ударних інструментів Національної музичної академії України імені П.І.Чайковського.

Як один з керівників навчальної практики студентів кафедри духових та ударних інструментів ІМ РДГУ, викладач М.М.Протас надає методичні та практичні рекомендації у проведенні уроків з учнями ДМШ №2 по класу кларнета.

Упродовж усієї педагогічної діяльності Микола Миколайович Протас виховав понад 100 учнів. Багато з них поєднали своє життя з музикою, закінчили та продовжують здобувати освіту в музичних закладах України:

Подганюк Назар (кларнет) – студент Національної музичної академії України ім. П.І. Чайковського, лауреат Всеукраїнських і Міжнародних конкурсів; Подганюк Богдан (саксофон) – студент Національної музичної академії України ім. П.І. Чайковського, лауреат Всеукраїнських і Міжнародних конкурсів; Булига Стефан (кларнет) – студент Київського інституту музики імені Р.М.Глієра, лауреат Всеукраїнських і Міжнародних конкурсів; Валько Олександр (саксофон баритон) – соліст Національного президентського оркестру м. Київ; Григор'єв Андрій (кларнет) – артист Харківського військового оркестру; Кашицький Руслан – директор Гоцанської музичної школи, викладач по класу кларнета (2008-2010 р.); Лисенко Андрій (кларнет) – лауреат Всеукраїнських конкурсів, соліст військового оркестру Центру сухопутних військ збройних сил України м. Чернігів; Дзюба Дмитро (кларнет) – лауреат Всеукраїнського конкурсу у м. Донецьк; Ушаков Сергій (кларнет) – лауреат обласних і Всеукраїнських конкурсів; Бабак Андрій (кларнет) – лауреат обласних і Всеукраїнських конкурсів; Дятлик Петро (кларнет) – переможець обласних конкурсів; Дятлик Андрій (кларнет) –

лауреат Всеукраїнського мистецького конкурсу "Шоу Західний регіон" РДГУ; Яблоцький Петро (кларнет) – лауреат IV Всеукраїнського конкурсу ім. В. Старченка, учасник фестивалів у Польщі та Франції [1].

Кожна дитина шукає у вчителі кращого друга та наставника, звернувшись до якого, вона може розраховувати на те, що її вислухають, зрозуміють, сприймуть всі її проблеми та дадуть цінну пораду.

Справжній педагог повинен мати нестримне бажання саморозвиватися, самовдосконалюватися, постійно знаходитись у пошуку нових методів викладання, здобувати нові знання все життя, бо педагогіка – це наука, яка не стоїть на місці, це постійний рух вперед. Творчий наставник завжди використовує у викладанні сучасні та цікаві методи і прийоми. Відвідування різноманітних семінарів, курсів та майстер-класів – неодмінна складова цієї професії.

Висновки. Викладання – це щоденна підготовка вчителя до уроків, підбір вдалого матеріалу, зацікавленість, додаткові знання та головне – вміння легко та якісно донести їх до дітей.

Випадкові люди дуже рідко затримуються в цій професії, вона вимагає колосальної та кропіткої праці, саможертвності, величезного терпіння, любові до дітей та невіддільного інтересу до своєї професії. Тому важко переоцінити заслуги талановитого педагога, який відкриває перед дитиною двері у світ знань, впливає на формування його життєвої позиції та пріоритетів, закладає ґрунтовні основи його майбутнього. Саме таким педагогом і є Микола Миколайович Протас.

Література:

1. Архівні документи Рівненської дитячої музичної школи №2.
2. Протас М.М. Навчально-методична програма "Музичний інструмент кларнет" / М.М. Протас. – Рівне. – 2011. – 40 с.
3. Столярчук Б.Й. Митці Рівненщини / Б.Й. Столярчук. – Рівне: видавець О. Зень. – 2011. – 386 с.
4. Тищенко М.Ф. Дитячій музичній школі №2 – 25 років / М.Ф.Тищенко. – Рівне. – ВАТ "Рівненська друкарня" . – 1999. – 20 с.

УДК 785.1 : 78.036.9

Жульєв А.П.,
м. Запоріжжя

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ РОБОТИ З НАВЧАЛЬНИМ ОРКЕСТРОМ (з особистого досвіду роботи з оркестром "Джаз-академія")

Анотація. У статті розповідається про методичні засади роботи з дитячим оркестром на прикладі особистого досвіду Жульєва А.П., викладача-методиста Запорізького музичного училища, з оркестром "Джаз-академія". В ній розповідається про особливі прийоми, методи навчання саме у джазовому колективі, про застосування для настроювання та розігрування оркестру джазового напрямку авторських "Джазових вправах". У статті даються методичні поради, які пройшли апробацію в практичній роботі з оркестрами – духовим, естрадним, симфонічним.

#Оркестр, #ансамбль, #диригент, #репетиція, #настроювання, #джаз, #конкурси, #Жульєв, #методика, #джазові вправи.

Annotation. This article describes the methodological foundations of working with a children's orchestra based on the experience of Methodist-teacher from Zaporizhye Music College, especially on the experience of working with "Jazz Academy" orchestra. In this article you can find information about special techniques and methods of training designed specially for jazz band. Besides, this article shows not only the ways of using special "Jazz exercises", designed by author but also methodical recommendations at working with symphonic, brass and pop orchestras, tested in practical work.

Orchestra, # ensemble, # conductor, # rehearsal, # tuning, # jazz, # contests, # Zhuliev, # methodology, # jazz exercises.

На даний час у місті Запоріжжі налічується 8 дитячих музичних шкіл та 4 дитячі школи мистецтв, в яких створені різні оркестри, ансамблі. Тобто у місті широко розвинене дитяче оркестрово-ансамблеве музикування, проводяться концерти, конкурси, фестивалі оркестрів (ансамблів).